

Resultaten enquête weidegang onder biologische melkveehouders (respons van bijna 30%)

Biologische melkveehouders en weidegang

Biologische melkveehouders willen hun koeien graag zoveel mogelijk weiden. Gemiddeld krijgen de koeien 3300 uur weidegang per jaar, maar er zijn grote verschillen tussen bedrijven. De grootte van de huiskavel is vaak bepalend voor het aantal uren weidegang dat mogelijk is.

Veehouders passen hun bedrijfssysteem hierop aan.

TEKST GIDI SMOLDERS & MARLEEN PLOMP | FOTO MARLEEN PLOMP

Biologische koeien in Nederland lopen gemiddeld 3300 uur per jaar in de wei. Dit komt overeen met ruim 200 dagen met 16 uur weidegang per dag, ofwel 75% van wat maximaal haalbaar is.

Ruim 70% van alle bedrijven weidt meer dan 2500 uur per jaar, meestal dag en nacht. De weideperiode duurt gemiddeld 202 dagen, waarbij 34% van de bedrijven meer dan 200 dagen per jaar weidt. Beperkt weiden, minder dan 9 uur per dag, gebeurt op 10% van de bedrijven.

Bedrijven op zandgrond houden de meeste koeien per ha en hebben daardoor minder ruimte om te weiden. Een derde deel weidt alleen overdag, waardoor de koeien op zandgrond gemiddeld 10-15% minder uren weiden dan op klei- of veengrond. Wel is de weideperiode op zandgrond ruim 10 dagen langer.

Grootste bedrijven weiden minst

Naast grondsoort is ook bedrijfsgrootte bepalend voor het aantal uren weidegang. Veehouders op de grootste bedrijven hebben productievare koeien en ze zijn gemiddeld jonger dan veehouders op kleinere bedrijven (tabel 1). De grootste bedrijven houden meer koeien per ha beweikbaar grasland en weiden vaker alleen overdag. Uiteindelijk weiden de koeien op de grootste bedrijven daardoor ongeveer 1000 uur per jaar minder.

Eerder meer dan minder weiden

Uit de enquête blijkt dat het aantal uren weidegang de afgelopen jaren nauwelijks is veranderd. Bedrijven zijn eerder meer dan minder gaan weiden. Ook in de toekomst (2016) verwachten de meeste veehouders evenveel of meer te weiden. Diergezondheid, kostenbesparing en het beschikbaar komen van grond zijn redenen om meer te gaan weiden. Bedrijven die óf heel veel óf juist heel weinig weiden zijn het minst veranderd, en zij verwachten ook in de toekomst de minste veranderingen. Vooral bedrijven met 1500 tot 2500 weide-uren denken meer te gaan weiden. Deze groep verwacht de kleinste toename in aantal koeien (5%).

Van de bedrijven waar de weidegang probleemloos verloopt zou bijna 30% nog wel meer willen weiden dan nu het geval is. Beperkende factoren maken dit echter onmogelijk. De grootte van de huiskavel is in 60% van de gevallen de oorzaak, maar ook graslandgebruik en weersomstandigheden worden door enkele veehouders genoemd (tabel 2).

Bedrijfssysteem aanpassen

Uit aanvullende koe- en melkproductiegegevens van 40 bedrijven blijkt dat veehouders hun bedrijfssysteem aanpassen aan de hoeveelheid weidegang. Zo heeft de veesta-

pel op bedrijven die de minste uren weiden een groter aandeel HF (82%) dan op bedrijven die meer weiden (44 tot 65%). Naarmate koeien meer weiden is de melkproductie lager en de gemiddelde leeftijd hoger. Daarnaast hebben bedrijven die de meeste uren weiden relatief meer afkalvingen in het voorjaar om optimaal te kunnen profiteren van het goede voorjaarsgras.

Belang van weidegang

Weidegang is vooral heel belangrijk voor het imago van de sector, zo vinden de veehouders (figuur 1). Kwaliteit van melk, landschap, dierwelzijn en –gezondheid zijn belangrijke factoren die daarbij een rol spelen. Daarnaast is weidegang belangrijk voor het beperken van de kosten. Naarmate veehouders meer weiden weegt dit steeds zwaarder. Veehouders die de minste uren weiden (<1500 uur) vinden kostenbesparing, welzijn, natuurlijk gedrag en melkkwaliteit duidelijk minder belangrijke aspecten van weidegang dan de andere veehouders. Ook zijn ze het minder eens met de stelling dat onbeperkte weidegang geschikt is voor elke koe. Dat komt overeen met het feit dat veehouders die weinig weiden een ander type koe hebben met een hogere melkproductie. Uit enkele aanvullende interviews met veehouders blijkt verder dat weidegang voor droogstaande koeien en kalveren soms lastig

80% van de veehouders vindt weidegang een belangrijk onderscheidend kenmerk voor de biologische melkveehouderij

is. Een rantsoen van volop vers gras is voor deze groepen niet geschikt. Vaak gaat het om kleine koppeltjes dieren die moeilijk zijn in te passen in het beweidingssysteem.

Onderscheidend kenmerk

Weidegang is volgens 80% van de veehouders een belangrijk onderscheidend kenmerk voor de biologische melkveehouderij. Het onderscheid met gangbare weidemelk is minder duidelijk, 43% van de veehouders vindt dit voldoende. Meer onbepakt weiden wordt het meest genoemd als maatregel om het onderscheid te vergroten. Bijna 80% van alle veehouders vindt dat biologische koeien onbepakt zouden moeten weiden. Wel geeft een derde van hen hierbij aan dat dit in de praktijk niet voor iedereen haalbaar is. Ongeveer een derde deel van de veehouders vindt dat biologische koeien minimaal 20 uur per dag zouden moeten weiden. Ruim een kwart van de veehouders kiest voor minimaal 8 uur, eveneens een kwart voor minimaal 12 uur. Een grote meerderheid (66%) is voor een weideperiode van minimaal 180 dagen. De meeste veehouders realiseren dit al, slechts enkele weiden duidelijk korter dan 180 dagen.

Gidi Smolders en Marleen Plomp zijn verbonden aan WUR Livestock Research

Tabel 1. Bedrijfskenmerken en uren weidegang ingedeeld naar bedrijfsgrootte

Aantal koeien	Bedrijven (n)	Koe (n)	Kg melk per koe	Quotum (ton)	Ha	Kg melk per ha	Koeien per ha beweikbaar	Lft veehouder (jaar)	Jaren bio	Uren weidegang per jaar
<40	18	30	5503	171	37	5341	1,5	53	18	3681
40-59	33	49	6538	322	42	8154	2,0	52	12	3208
60-79	20	66	6203	391	63	6545	2,5	48	12	3806
80<	18	112	7222	765	101	7916	2,8	44	13	2635

Tabel 2. Veranderingen in uren weidegang (aantal bedrijven) en aantal koeien

Weiden (uren per jaar)	Weiden in 2011			Verwachting weiden in 2016				Koeien per bedrijf in 2016 (%)
	gelijk	meer	minder	gelijk	meer	minder	?	
<1500	4		1	3		1	1	+11
1500-2499	14	3	3	13	4		3	+5
2500-3499	13	3	1	15	1	1		+15
3500-4499	25	5	1	29	1		1	+18
4500<	15	1		15			1	+18

Figuur 1. Belang van weidegang

